

УДК 347.124

 DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3568269>

В.Я. ПОГРЕБНЯК,

суддя Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду,
докторант кафедри цивільного права № 2 Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук,
м. Харків, Україна; e-mail: pogrebnyak.v.y@gmail.com;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7195-0845>

КОНЦЕПЦІЯ ВИНИКНЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

V. YA. POHREBNIYAK,

Judge at the Commercial Court of Cassation on the Supreme Court,
Doctoral Candidate, Chair of Civil Law # 2,
Yaroslav Mudryi National Law University, Ph.D. in Law,
Kharkiv, Ukraine; e-mail: pogrebnyak.v.y@gmail.com;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7195-0845>

THE CONCEPT OF SUBJECTIVE CIVIL RIGHT EMERGENCE

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEY WORDS)

Постановка проблеми. Стаття присвячена розгляду сутності виникнення суб'єктивного цивільного права як юридичних можливостей відповідної особи, забезпечених положеннями цивільного законодавства України. Проблема полягає в тому, що згідно з найпоширенішим підходом виникнення суб'єктивного цивільного права прірівнюється до набуття ним людиною. Але в цьому випадку передача цивільних прав не є відмінною формою динаміки суб'єктивних цивільних прав, оскільки вона набуває форми втрати цивільним правом однією особою та набуття її іншою. **Метою статті** є визначення правової природи виникнення суб'єктивного цивільного права як автономного елемента механізму правового цивільного регулювання відносин. **Методи.** У статті підтримується концептуальний підхід, згідно з яким сутність виникнення суб'єктивного цивільного права може бути розкрита диференціацією первинних та похідних засобів набуття права. **Результати.** Враховуючи вищезазначений підхід, автор досліджує юридичну схематизацію первинного набуття суб'єктивного цивільного права у процесі формування цивільних відносин. В результаті автор обґрунтовує первинне формування цивільних відносин, пов'язане з ланцюговою реакцією. Зокрема, виникнення відповідного юридичного факту призводить до зв'язку між елементами цивільних відносин. За наявності суб'єктів цивільного права (це головна умова формування нових цивільних відносин) відповідним юридичним фактом може бути створення нового об'єкта – речі, що призводить до виникнення права власності на нього. Але, також, коли річ присутня, людина може заволодіти нею, що може призвести до виникнення права власності на неї. В обох ситуаціях виникнення права власності забезпечує юридичний зв'язок набувача та іншої особи щодо визначеного об'єкта, що є первинним формуванням цивільних відносин та первинним виникненням права власності – частиною змісту відповідних відносин. **Висновки.** Обґрунтовано, що, як правило, виникнення суб'єктивного цивільного права є первинним початком його існування щодо того, що воно не існувало до того, як з'явився відповідний юридичний факт, що формував відносини. Ця юридична схематизація характерна для виникнення прав майстерності, особливо права власності. У той же час суб'єктивне цивільне право на позов може виникнути в існуючих цивільних відносинах, в яких воно раніше не існувало. Наприклад, право розірвати договір в односторонньому порядку може бути включено до змісту цивільних відносин шляхом змін до договору.

Ключові слова: виникнення цивільного права; набуття цивільного права; первісність; первісне набуття права; похідне набуття права

Problem statement. The article is devoted to consideration the essence of emergence of subjective civil right as juridical possibilities of appropriate person ensured by provisions of civil law of Ukraine. The problem is that according to the most widespread approach emergence of subjective civil right is equated with acquisition of it by a person. But in that case transfer of civil rights is not a distinctive form of dynamic of subjective civil rights because it takes the form of loss of civil right by one person and acquisition of it by another. **The purpose** of the article is to define the legal nature of emergence of subjec-

tive civil right as autonomous element of mechanism of legal civil regulation of relationships. **Methods.** The conceptual approach according to which the essence of emergence of subjective civil right can be disclosed by differentiation of primary and derivative means of right acquisition is supported in the article. **Results.** Deeping above mentioned approach the author researches juridical schematization of primary acquisition of subjective civil right in process of formation of civil relationship. As a result of it the author substantiates that primary formation of civil relationship related to chain reaction. Particularly the emergence of appropriate juridical fact leads to connection between the elements of civil relationship. When subjects of civil law are present (this is the main condition of formation the new civil relationship) appropriate juridical fact can be the creation of the new object – the thing that leads to emergence the right of property to it. But, also when the thing is present a person can take possession of it that can lead to emergence the right of property to it. In both situations the emergence the right of property provides juridical connection between acquirer and other person regarding defined object that is primary formation of civil relationship and primary emergence of the right of property – the part of the content of appropriate relationship. **Conclusions.** It is substantiated that as a rule the emergence of subjective civil right is a primary beginning of its existence regarding that it hadn't existed before appropriate juridical fact which form relationships emerged. This juridical schematization is characteristic of emergence of rights of mastery, particularly right of property. At the same time subjective civil right to claim can emerge in existed civil relationships in which it didn't exist before. For example, the right to terminate the contract unilaterally can be included to content of civil relationship by amendments to contract.

Key words: *emergence of civil right; acquisition of civil right; primacy; primary acquisition of the right; derivative acquisition of the right*

Постановка проблеми

Визначення дійсної сутності виникнення суб'єктивного цивільного права як феномену є можливим лише при вірному теоретичному підході. Розгляд відповідної правової можливості як самодостатньої юридичної конструкції обумовлює необхідність її мислення як самостійного правового явища, для якого властиві основні стадії і прояви динаміки, зокрема виникнення, перехід і припинення. І, незважаючи на те, що суб'єктивне цивільне право в силу своєї сутності є забезпеченою положеннями чинного цивільного законодавства України правовою можливістю певної особи – учасника цивільного правовідношення, що може втілюватись у визначеній поведінці, розуміння природи процесу його виникнення може включати кореляцію з приналежністю такої можливості відповідній особі, однак не повинно повністю будуватись на цій основі. Іншими словами, виникнення суб'єктивного цивільного права у визначеного суб'єкта ще не означає його виникнення в цілому як правового явища, оскільки виникнення стану приналежності може бути результатом переходу права до такої особи від іншого учасника цивільних правовідносин. У зв'язку з цим в такому разі можна стверджувати про виникнення суб'єктивного цивільного права у певної особи, однак не в цілому, оскільки його дійсне виникнення могло відбуватись раніше, зокрема при його набутті правопередниками, що, по суті, демонструє сутнісну різницю між виникненням суб'єктивного цивільного права та його переходом.

При цьому не можна не звернути увагу на те, що окреслений вище підхід, в рамках якого ви-

никнення суб'єктивного цивільного права розглядається через його набуття певним учасником цивільного правовідношення, знайшов поширення не лише у вітчизняній юридичній літературі, але й міцно "укорінився" в працях зарубіжних вчених правників, які досліджували відповідну проблему. В цілому одними з перших до цієї проблеми звернулись німецькі вчені пандектисти, в тому числі Б. Віндшейд (Windscheid B., 1862) [1, с.141], однак, зосередженість на зв'язку суб'єктивного цивільного права з її носієм не дозволила всебічно поглянути на підняту проблему, у зв'язку з чим погляди вчених набули суб'єктивістського забарвлення, оскільки виникнення суб'єктивного цивільного права розглядалось як поєднання відповідної правової можливості з її носієм. В подальшому Е. Арнорльд (Arnold Earl C., 1922), розглядаючи проблеми набуття права власності на річ, утворену в результаті переробки, наблизився до цієї проблеми, однак не включив її в предмет розгляду [2].

У зв'язку з цим підхід, відповідно до якого виникнення суб'єктивного цивільного права розглядається переважно як його набуття особою і який не враховує чітку диференціацію між феноменами виникнення і переходу відповідних правових можливостей, став практично пануючим в юридичній літературі. Прикладами цьому виступають, зокрема праці С. Гхіміра (Ghimire S., 2017), А. Туладара (Tuladhar A., 2017), С.Р. Шарма (Sharma S. R., 2017) [3], Х. Гаші (Gashi H., 2013) [4] та ін.

Серед сучасників, зокрема Е. Барроуз (Barrows, A., 2017) наблизився до вирішення піднятої проблеми на теоретичному рівні в контексті роз-

межування первісних і похідних способів набуття права власності, однак, не розвинув відповідну тезу, у зв'язку з чим не розкрив сутність аналізованого феномену [5, с.669]. Також У. Пагано (Pagano U., 2016), звертаючись до питання конструкції правовідношення власності, підняв проблему зв'язку між особою і об'єктом права власності, що мало би стати передумовою для розгляду права власності як самостійного компонента відповідного правовідношення, однак подальша концентрація на відносності зв'язків між учасниками відповідного правовідношення змістило акценти у сторону відносності відповідних правових можливостей [6, с.7, 13] у зв'язку з чим виникнення права власності також пов'язувалось з його набуттям відповідною особою.

Окреслені позиції з одного боку демонструють поширеність відповідного наукового підходу до розгляду піднятої проблеми, а з іншого підкреслюють актуальність її розгляду в альтернативному науковому ключі, який дозволить чітко розмежувати виникнення суб'єктивного цивільного права і його перехід як різних за своєю сутністю проявів динаміки.

Звідси, мета статті полягає у визначенні сутності виникнення суб'єктивного цивільного права як забезпеченої нормами цивільного права України правової можливості відповідної особи з урахуванням її самостійного значення в механізмі цивільно-правового регулювання суспільних відносин. Досягнення окресленої мети пов'язується з відступленням від загальноприйнятого в цивілістиці погляду на феномен виникнення суб'єктивного цивільного права як набуття відповідної правової можливості учасником цивільного правовідношення, на користь альтернативної наукової концепції в рамках якої суб'єктивне цивільне право розглядається як самостійний і самодостатній елемент правової реальності, що є новизною роботи. Її завданням є розкриття сутнісно-термінологічних аспектів виникнення суб'єктивного цивільного права і виявлення природи відповідного феномену в ключі специфіки реалізації причинно-наслідкових моделей при формуванні цивільного правовідношення в умовах диференціальної правової обстановки.

Сутнісно-термінологічний аспект виникнення суб'єктивного цивільного права

Сучасні лексикографічні джерела розкривають значення терміну "виникати" як зароджуючися, ставати дійсним, існуючим; з'являтися, відбуватися; показуватися, ставати видимим, поставати в уяві [7, с.142]. Тобто, в такому розумінні виникнення суб'єктивного цивільного пра-

ва являє його первісну появу, початок існування як юридичного феномену, правової можливості. Очевидним є те, що суб'єктивне цивільне право виникає в ході формування правовідношення, до змісту якого воно входить, оскільки його автономне існування поза суб'єктом та іншими елементами правовідношення, за загальним правилом, не можливе. Однак, слід погодитись і з тим, що суб'єктивне цивільне право може виникати в рамках вже існуючого правовідношення. Ці аспекти піднятої проблеми необхідно з'ясувати більш детально для встановлення ознак виникнення суб'єктивних цивільних прав.

Спроба розкрити сутнісний феномен виникнення суб'єктивного цивільного права, в тому числі через процедурний аспект, була здійснена ще німецькими вченими пандектистами. Однак, цю спробу навряд чи можна назвати вдалою, оскільки за відсутності необхідної доктринальної бази вченим не вдалось повноцінно розкрити структурно-функціональну взаємодію правових засобів у причинно-наслідковій моделі виникнення суб'єктивних цивільних прав, а тому й розкрити правову природу досліджуваного явища. Зокрема, Б. Віндшейд, оперуючи терміном "набувати", зазначав, що набуттям права є його поєднання з суб'єктом; втрата права є від'єднанням права від суб'єкта, з яким воно було поєднано [1, с.141]. Подібним чином Л. Еннекцерус зазначав, що право виникає як тільки наступають усі передумови, з якими правопорядок пов'язує виникнення права. Доки немає хоча б однієї з них, право ще не виникло [8, с.75]. При цьому вчений фактично ототожнював набуття суб'єктивного цивільного права та його виникнення в суб'єктивістському аспекті, зазначаючи, що набуттям права є встановлення зв'язку права з певною особою, втрата права – його відрив від особи, яка до цього була управненою. При цьому Л. Еннекцерус зазначав, що набуття права часто співпадає з його виникненням, а втрата – з припиненням [8, с.76], що свідчить про відчуття ним різниці між виникненням суб'єктивного цивільного права у суб'єктивістському і об'єктивістському аспектах. Це підтверджується й розмежуванням науковцем похідного (деривативного) та первісного (оригінального, самостійного) набуття прав [8, с.87]. Аналогічним чином і Х. Гаші, звертаючись до питання набуття права власності, розмежовує його власне набуття і втрату [4, с.45], що практично нівелює феномен переходу суб'єктивного цивільного права, який в такому сенсі слід розглядати як його втрату однієї особою і набуття іншою.

Поряд із цим розвиток цих поглядів, зокрема в структурно-функціональному аспекті, не відбувся, у зв'язку з чим відповідні уявлення про виникнення суб'єктивних цивільних прав залишались на окресленому рівні розвитку. Навіть у сучасній англійській юридичній літературі відмічається, що різниця між виникненням прав та їх переходом прослідковується на розмежуванні первісного і похідного правонабуття [5, с.669].

Підтримуючи позиції наведених вчених, вважаємо, що саме окреслена диференціація способів набуття суб'єктивних цивільних прав є доктринальним фундаментом для визначення сутності виникнення відповідних правових можливостей

Виникнення суб'єктивного цивільного права як юридичний механізм

В контексті викладеного вище означену проблему необхідно розглядати в контексті процесу і юридичного наслідку, до якого він призводить.

Зокрема, виникнення суб'єктивного цивільного права як процес обумовлюється взаємодією певних елементів, що утворюють механізм спричинення визначеного юридичного наслідку. При цьому такий підхід знаходить підтримку і в позиціях вищих судових інстанцій, зокрема, Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду, який у постанові від 22.05.2019 року у судовій справі № 202/1148/17 зазначив, що відповідно до ст.328 ЦК України набуття права власності – це певний юридичний механізм, з яким закон пов'язує виникнення в особи суб'єктивного права власності на окремі об'єкти [9].

Порядок взаємодії відповідних елементів механізму в темпоральній послідовності і детермінуючій кореляції складає, зокрема, спосіб виникнення суб'єктивного цивільного права. З цього приводу І.О. Єськіна визначає спосіб набуття цивільних прав як порядок вчинення взаємних чи односторонніх дій, визначений правовою підставою імперативно або піднормативною підставою за розсудом сторін [10, с.102]. Так само Л.В. Криволапова визначає, що спосіб набуття права власності на об'єкти має виражену зовнішню дію, в силу якої річ, що набувається, одержується у володіння майбутнього власника [11, с.313]. Однак, на нашу думку, концентрація уваги на діях як елементах процесу виникнення суб'єктивних цивільних прав занадто звужує розуміння підстав спричинення визначених юридичних наслідків. Безумовно, основою підставою виникнення суб'єктивних цивільних прав є саме юридичні акти суб'єктів цивільного права, однак, не слід виключати і те, що такі наслідки

суто теоретично можуть пов'язуватись з певними подіями, наприклад, із смертю спадкодавця. У зв'язку з цим вважаємо, що в силу однакової принципової платформи процесів виникнення, переходу та припинення суб'єктивних цивільних прав спосіб спричинення відповідних юридичних наслідків у рамках механізму цивільно-правового регулювання суспільних відносин слід розглядати як визначений порядок темпоральної і детермінаційної взаємодії правових засобів (норми права, юридичних фактів, суб'єктів, об'єкта правовідносин), що спричиняють юридичні наслідки у формі виникнення, переходу та припинення суб'єктивних цивільних прав відповідно. В такому сенсі первісний зв'язок суб'єктивного цивільного права з іншими компонентами цивільного правовідношення пов'язується з його формуванням саме через структурно-функціональні зв'язки з іншими елементами цивільного правовідношення.

Виникнення суб'єктивного цивільного права в контексті способів формування структурних зв'язків між елементами правовідношення

В окресленому ракурсі виникнення суб'єктивного цивільного права в ході первісного формування цивільного правовідношення пов'язується з "ланцюговою реакцією", при якій настання визначеного правовою моделлю юридичного факту спричиняє побудову самого правовідношення. Зокрема, наявність суб'єктів цивільного права, що наділені правосуб'єктністю, є визначальною передумовою формування цивільного правовідношення та виникнення суб'єктивного цивільного права. Адаже, як ми зазначали, таке право не може існувати за відсутності суб'єкта – його носія. Поряд із цим, у рамках причинно-наслідкової моделі, визначеної нормою права, першим, так би мовити, безпосереднім наслідком може ставати або виникнення об'єкта, стосовно якого виникають суб'єктивні цивільні права або, за його наявності, безпосередньо виникнення суб'єктивних цивільних прав [12, с.134–135; 13]. Зокрема, за наявності суб'єктів цивільного права, між якими виникає юридичний зв'язок, однак за відсутності об'єкта (немайнового або майнового блага) у зв'язку з яким він виникає, початок існування такого об'єкта може спричинити виникнення суб'єктивних цивільних прав. У такому випадку дія або подія, з якою пов'язується виникнення об'єкта правовідносин, спричиняє налагодження зв'язку між існуючими суб'єктами цивільного права у вигляді виникнення у одного (одних) суб'єктивного цивільного права стосов-

но такого об'єкта, а у іншого – суб'єктивного цивільного обов'язку. Прикладами такого порядку виникнення суб'єктивних цивільних прав є початок існування з моменту народження здоров'я та життя як немайнового блага фізичної особи. З цією подією – юридичним фактом – пов'язується одночасно початок існування суб'єкта цивільного права, об'єкта цивільних прав – немайнового блага, що спричиняє виникнення у такого суб'єкта прав на визначений об'єкт і покладення на "всіх і кожного" обов'язку не перешкоджати в їх здійсненні.

Подібним чином відбувається виникнення права власності при створенні об'єкта – речі. Створення суб'єктом цивільного права речі як нового об'єкта цивільних прав спричиняє виникнення у такого суб'єкта або у інших осіб, визначених законом або договором, наприклад у замовника, якщо річ створювалась на замовлення з матеріалу останнього, права власності на відповідний об'єкта цивільних прав.

У свою чергу, виникнення зобов'язального суб'єктивного цивільного права пов'язується з формуванням юридичного зв'язку між суб'єктами цивільного права, як правило, щодо існуючого об'єкта цивільних прав, або такого об'єкта, що створюється поведінкою зобов'язаної особи. В якості прикладу можна навести правовідносини з надання послуг. У такому разі на підставі домовленості (договору), досягнення якої виступає юридичним фактом, налагоджується юридичний зв'язок між суб'єктами цивільного права щодо послуги, яку має надати виконавець на користь замовника, а також щодо майнових благ, які має передати замовник виконавцю за одержання послуги, якщо її надання є платним. Суб'єктивне цивільне право виникає в результаті домовленості між суб'єктами цивільного права щодо об'єкта, який складають дії зобов'язаної особи. Також на наявності об'єкта цивільних прав може виникати і речове право, зокрема, право власності. В якості прикладу виступає виникнення права власності первісними способами, в тому числі, на безхазяйне майно. В такому разі за наявності об'єкта формування цивільного правовідношення відбувається з виникненням суб'єктивного цивільного права на нього.

Таким чином, ураховуючи зазначене вище, слід погодитись з У. Погано, що суб'єктивні цивільні права, зокрема права власності, будучи частиною соціальної конструкції, не можуть належати особам, які не перебувають у правовідношенні. Сама належність права власності є *erga omnes*, тобто відносно всіх і кожного [6,

с.7], у зв'язку з чим їх суб'єкт перебуває в абсолютних відносинах з усіма і кожним. Однак такий зв'язок суб'єктивного цивільного права та його суб'єкта не означає, що набуття права є тотожним його виникненню, адже в усіх окреслених випадках суб'єктивне цивільне право виникає вперше. Воно не існувало раніше, не належало будь-якій іншій особі і виникає в силу реалізації норми права. Це дає привід вважати, що визначальною ознакою виникнення суб'єктивного цивільного права в об'єктивному розумінні є *первісність*.

У цьому аспекті в юридичній літературі відмічається, що ознаками первісного набуття права власності є виникнення суб'єктивних цивільних прав вперше або незалежно від волі попереднього власника [14, с.60; 15, с.56; 16, с.227], або за відсутності правонаступництва, в той час як похідне (деривативне) правонабуття передбачає таке правонаступництво [17, с.88].

Яскравим прикладом первісного набуття права власності є, зокрема, виникнення права власності на набувальною давністю. В такій юридичній схематизації з настанням визначного юридичного факту, зокрема вступу в силу рішення суду, право власності попереднього власника припиняється, а нового – виникають. При цьому правовідношення, яке припинилось, і правовідношення, яке виникло, є повністю ідентичними. Різниця полягає лише в підставі виникнення і в особі носія суб'єктивного цивільного права. При цьому, змінити носія права можна і при переході права власності. Принципова різниця полягає в юридичних наслідках. При первісному правонабутті, тобто при первісному виникненні суб'єктивного цивільного права на об'єкт, який існував до моменту настання відповідного юридичного факту, і навіть перебував у власності певної особи, "стирається" вся юридична історія, тобто всі причинно-наслідкові зв'язки, які пов'язуються з об'єктом правовідносин і суб'єктивними цивільними правами на нього. При первісному правонабутті всі суб'єктивні цивільні права будь-якого характеру, які існували на відповідний об'єкт, припиняють існувати і формується нове правовідношення, що не пов'язане з попереднім і до змісту якого входить суб'єктивне цивільне право, яке виникає ніби вперше. Чому ніби? Тому що первісні способи виникнення суб'єктивного цивільного права передбачають можливість його виникнення у попереднього власника. В такому разі новосформоване правовідношення та суб'єктивне цивільне право, що входить до його змісту,

взагалі є повністю ідентичними тим, що припинились.

Висновки

1. Слід визнати, що виникнення суб'єктивного цивільного права як правової можливості в об'єктивістському розумінні пов'язується переважно з первісним формуванням цивільного правовідношення, до змісту якого таке право входить. За загальним правилом, виникнення суб'єктивного цивільного права є початком його існування вперше з урахуванням того, що до настання визначених обставин, що формують правовідношення, воно не існувало. Така юридична схематизація є характерною для виникнення прав панування, зокрема, права власності. В той же час суб'єктивне цивільне право вимоги може виникати в існуючих цивільних правовідносинах, в яких раніше не існувало. Наприклад, право на односторонню відмову від зобов'язання може бути включене до змісту цивільного правовідношення шляхом внесення змін до договору його сторонами.

2. Поряд із цим, в окремих випадках нормативні положення визначають первісним повторне виникнення того ж самого суб'єктивного цивільного права панування у тієї ж або іншої особи на той самий об'єкт, однак на іншій підс-

таві. Первісний характер виникнення суб'єктивного цивільного права в такому разі забезпечується визнанням на рівні нормативних положень, припиненням одного правовідношення, в рамках якого існувало таке право, і таким, що виникло, нового в рамках якого заново виникає відповідне суб'єктивне цивільне право. В такому разі нововиниклі права не залежать від тих, що припинились, у зв'язку з чим вважається, що вони виникли вперше.

3. Узагальнюючи, зазначимо, що *виникнення суб'єктивного цивільного права є початком його існування як міри правової можливості, що належить особі і втілюється в процесі здійснення в поведінці такої особи, й являє собою результат взаємодії у визначеній нормою права та/або актом саморегулювання цивільних відносин спосіб обставин правової реальності.*

Конфлікт інтересів

За заявою автора відсутній конфлікт інтересів.

Вираз вдячності

Дослідження не отримало конкретного гранту з будь-якого фінансового агентства в державному, комерційному або некомерційному секторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Windscheid, B. (1862). *Lehrbuch des Pandektenrechts: Erster Band*. Düsseldorf, Verlagshandlung von Julius Buddeus.
2. Arnold, Earl C. (1922). The Law of Accession of Personal Property. *Columbia Law Review*, 22(2). 103–120.
3. Ghimire, S., Tuladhar, A., & Sharma S. R. (2017). Governance in Land Acquisition and Compensation for Infrastructure Development. *American Journal of Civil Engineering*, 5(3). 169–178. DOI: 10.11648/j.ajce.20170503.17.
4. Gashi, H. (2013). Acquisition and loss of ownership under the Law on Property and Other Real Rights (LPORR): The influence of the BGB in Kosovo Law. *Hanse Law Review*, 9(1). 41–60.
5. Burrows, A. (2017). *English private law* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press.
6. Pagano, U. (2016). Property, Possession and Knowledge. Working Paper. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/312164620_Property_Possession_and_Knowledge.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Бусел В. Т. (голов. ред.). Київ, Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
8. Эннекцерус Л., Кипп Т., Вольф М. Курс германского гражданского права: Том 1, Полутом 2: Введение и общая часть, Книга первая: Общая часть (продолжение). Москва: Издательство иностранной литературы, 1950. 436 с.
9. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 22.05.2019 р., судова справа № 202/1148/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82156829>.
10. Еська И. А. Механизм приобретения субъективных прав в системе гражданско-правовых категорий. *Вестник Саратовской государственной юридической академии*. 2012. № 1. С. 101–105.
11. Криволапова Л. В. Передача права собственности в римском частном праве. *Известия Оренбургского государственного аграрного университета*. 2009. № 22. С. 312–313.
12. Яроцька М. В. Юридичний склад як підстава виникнення майнових цивільних правовідносин: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2018. 228 с.
13. Волошин В. О. Особливості виникнення, зміни та припинення договірних відносин у сфері промисло-

- вої власності. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 2. С. 184–189.
14. Вороніна Н. В. Способи набуття та припинення права власності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. № 51. С. 60–65.
 15. Карнышова Е. М. Некоторые первоначальные способы приобретения права собственности в гражданском законодательстве зарубежных стран. *Вісник Одеського національного університету*. 2008. Т. 13. № 9. С. 55–61.
 16. Мажаровська Н. О. Теоретико-правові засади визначення підстав набуття права на знак для товарів та послуг в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2008. № 3. С. 223–229.
 17. Романович С. Набуття права власності на новостворене майно. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 9. С. 88–92.

REFERENCES

1. Windscheid, B. (1862). *Lehrbuch des Pandektenrechts: Erster Band*. Düsseldorf, Verlagshandlung von Julius Buddeus.
2. Arnold, Earl C. (1922). The Law of Accession of Personal Property. *Columbia Law Review*, 22(2). 103–120.
3. Ghimire, S., Tuladhar, A., & Sharma S. R. (2017). Governance in Land Acquisition and Compensation for Infrastructure Development. *American Journal of Civil Engineering*, 5(3). 169–178. DOI: 10.11648/j.ajce.20170503.17.
4. Gashi, H. (2013). Acquisition and loss of ownership under the Law on Property and Other Real Rights (LPORR): The influence of the BGB in Kosovo Law. *Hanse Law Review*, 9(1). 41–60.
5. Burrows, A. (2017). *English private law* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press.
6. Pagano, U. (2016). Property, Possession and Knowledge. Working Paper. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/312164620_Property_Possession_and_Knowledge.
7. Busel, V. T. (2005). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Large Explanatory Dictionary of Modern Ukrainian Language]. Kyiv, Irpin: Perun (in Ukr.).
8. Ennekcerus, L., Kipp, T., & Vol'f, M. (1950). *Kurs germanskogo grazhdanskogo prava: Tom 1, Polutom 2: Vvedenie i obshchaya chast', Kn. pervaya: Obshchaya chast' (prodolzhenie)* [German Civil Law Course: Vol. 1, Semivol. 2: Introduction and General Part, Book One: General Part (Continued)]. Moskva: Izdatel'stvo inostrannoj literatury (in Russ.).
9. *Postanova Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu* [Statement of Civil Court of Cassation on the Supreme Court] (22.05.2019. Sudova sprava No 202/1148/17. Retrieved from URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82156829> (in Ukr).
10. Es'kina, I. A. (2012). Mekhanizm priobreteniya sub'ektivnykh prav v sisteme grazhdansko-pravovykh kategorij [The mechanism for the acquisition of subjective rights in the system of civil categories]. *Vestnik Saratovskoy gosudarstvennoy yuridicheskoy akademii*, (1). 101–105 (in Russ.).
11. Krivolapova, L. V. (2009). Peredacha prava sobstvennosti v rimskom chastnom prave [Transfer of ownership in Roman private law]. *Izvestiya Orenburgskogo gosudarstvennogo agrarnogo universiteta*, (22). 312–313 (in Russ.).
12. Yarotska, M. V. (2018). *Yurydychnyi sklad yak pidstava vynyknennia mainovykh tsyvilnykh pravovidnosyn* [Juridical Composition as a Cause of Establishment Civil Legal Property Relationships]. Candidate's thesis (12.00.03). Kyiv (in Ukr).
13. Voloshyn, V. O. (2011). Osoblyvosti vynyknennia, zminy ta pryypynennia dohovirnykh vidnosyn u sferi promyslovoi vlasnosti [Features of the emergence, change and termination of contractual relations in the field of industrial property]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, (2). 184–189 (in Ukr).
14. Voronina, N. V. (2009). Sposoby nabuttia ta pryypynennia prava vlasnosti [Ways to acquire and terminate ownership]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*, (51). 60–65 (in Ukr).
15. Karnyshova, E. M. (2008). Nekotorye pervonachal'nye sposoby priobreteniya prava sobstvennoti v grazhdanskom zakonodatel'stve zarubezhnykh stran [Some initial ways of acquiring property rights in the civil law of foreign countries]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu*, 9(13). 55-61 (in Russ.).
16. Mozharovska, N. O. (2008). Teoretyko-pravovi zasady vyznachennia pidstav nabuttia prava na znak dla tovariv ta posluh v Ukraini [The theoretical and legal basis for determining the grounds for acquiring the right to a mark for goods and services in Ukraine]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, (3). 223–229 (in Ukr).
17. Romanovych, S. (2008). Nabuttia prava vlasnosti na novostvorene maino [Acquisition of ownership of newly created property]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, (9). 88–92 (in Ukr).

Published in:

Форум права: 58 pp. 38–45.

Related identifiers:

10.5281/zenodo.3568269

http://forumprava.pp.ua/files/038-045-2019-5-FP-Pohrebniak_5.pdfhttp://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2019_5_5.pdf**License (for files):**

Creative Commons Attribution 4.0 International

Received: 04.11.2019**Accepted:** 18.11.2019**Published:** 26.11.2019**Cite as:****Погребняк, В. Я. (2019). Концепція виникнення суб'єктивного цивільного права. *Форум Права*, 58(5). 38–45. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3568269>.**Pohrebniak, V. Ya. (2019). Kontseptsiya vynyknennya sub'yektyvnoho tsyvil'noho prava [The Concept of Subjective Civil Right Emergence]. *Forum Prava*, 58(5). 38–45. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3568269>.